

Candidat a la culpabilitat, ¡no gràcies!

Del meu article en EL TEMPS ("La nul·la sonoritat del silenci"), Francesc de P. Burguera se n'oblida (en la rèplica "La preocupant sonoritat de qui parla") de referir-se a la qüestió més essencial, és a dir, a la invitació genèrica que feia a la disjuntiva d'una "plural i immediata compareixença on acordar el termes del rèquiem a entonar; o, per contra, el compromís d'intentar enlairar una lectura menys dogmàtica de la realitat capaç de retornar la capacitat d'acció i d'il·lusió del plural món del nacionalisme (¡potser cal tornar a suggerir un Congrés Nacional Valencià!). En compte de centrar-se en allò positiu i fent gala d'una preocupant manca de rigor es deixa caure per l'habitual tècnica de fer gràcies al caramull de les quals m'emparella amb Lizondo. Doncs bé, anem per parts.

Efectivament, he participat en la política activa, i vaig ser l'autor de la ponència ideològica (i no "política" com diu el senyor Burguera) del II Congrés de PNPV (celebrat el dies 8 i 9 de maig del 1981 en un hotel de la platja del Saler); ponència que es va publicar en un llibre precisament prologat pel Sr. Burguera, aleshores secretari general del partit, a qui recomane la relectura per si de cas de les seues ratlles proemials i del meu text reconeix la coherència posterior que hem entès molts dels que aleshores li fèiem costat. Posteriorment, vaig assistir, també a l'equivat procés conduït pel senyor Burguera cap a la liquidació del PNPV a mans d'una conspiració que algun dia hauré de contar. Junt amb un nombrós col·lectiu d'ex-militants d'aquest partit ens tornàrem a "equivocar" posteriorment amb l'aventura del PRD. I de totes aquelles aventures n'he fet durant els darrers anys la corresponent autocrítica públicament. Una actitud que

contrasta vivament amb la del senyor Burguera, que no ha tingut mai la necessitat d'explicar-nos en què es va equivocar i a quines potes dels cavalls ens va aconduir amb una obsessió les raons de la qual també calle per pudor i dignitat. I més encara, antics militants de l'un i de l'altre partit vam coincidir en la tertúlia de l'Hotel Inglés per reflexionar sobre el

difficil i dissortat procés del nacionalisme. Fonamentalment, Sr. Burguera, gent d'aquella il·lusió nacionalista que vostè va malbaratar –tot sabent que ho estava fent–, submergint-la amb les restes del comunisme fracassat de la transició i que no li va servir de res, perquè quasibé una dècada després encara no saben ni de quina nació són i s'han quedat en un sectarisme esquerrà que no té a penes lloc en la societat valenciana. Doncs bé, tots aquests anys hem estat molts els que hem fet l'exercici impagable d'esbrinar honestament en quina mesura maximalismes, frivolitat i utopies ens estaven barrant el camí d'un nacionalisme democràtic capaç de fer-se entenedor en una societat crispada ("Som el poble que som..." escrivia vostè al proemi d'aquella ponència) on el nacionalisme que es creia protagonista no era sinó víctima, sense oblidar-nos d'exercir la crítica més contundent cap al populisme demagògic del *lizondisme*. I si estem equivocats per reflexionar, per no voler-nos aturar "a construir quimèrics castells de sorra ni a somiar truites partint de plantejaments utòpics..." (com vostè deia en el text susdit) el temps ho haurà de dir.

Vostè dóna la sensació que el llarg exili madrileny (que mai no li hauria desitjat) no li ha fet gens de profit. Si un dia va dir que s'espolsava les espardenyes i que mai més no en volia saber res del País Valencià (amb gran pesar de molts nacionalistes), ara fa una temporada que ha rectificat i hi torna a la càrrega. Però em defrauda. Torna amb la mateixa música que el va dur a vostè i a nosaltres al fracàs. Es dedica a polemitzar amb tothom. Conta històries dels uns i dels altres i oblidava explicar-nos la seua. Dedica epítets sagnants a tort i a dret, als enemics de sempre i als que li han estat fidels fins i tot guardant silencis honorables fruit de l'afecte que els ben nascuts tenen pels fracas-

sats. En l'escalada doctrinària es passa de la gràcia a la desqualificació i d'aquesta a l'acusació culpabilitzadora, potser segur que "els amics" no seran capaços de parlar clar i que perdonaran les *boutades*, les intemperàncies, fins i tot la pèrdua de facultats que impedeix llegir correctament allò que s'escriu amb coherència, només pel desig d'una notorietat que ja no li demana ningú. I en el recent i decebedor llibre *És molt més senzill encara: digueu-li Espanya* hi ha una bona mostra del que Miquel Nadal ha anomenat com a "literatura de tendència". No es toleren, perquè no es comprenen (ja són alguns anys a Madrid) les ironies dels altres o l'estil literari i es confon voluntàriament la frase ritual i canònica de les amonestacions matrimonials amb una comminació autoritària, perquè convé al propòsit previ. Vinga, ¡va home! I com a final de festa s'hi juga amb l'honorabilitat de les persones d'una manera bèstia, perquè l'estratègia és burda i irresponsable i la intenció innoble. Vaig dir, vaig voler dir, que als valencians ens estan passant altes, que no hi ha il·lusió nacionalista, que de sobte han emmudit molts i que el moment és crucial. Per això demanava que hauríem de fer nostra la sentència del ritual de les amonestacions matrimonials, i ni tan sols la citava literalment, car hauria d'haver-me referit als "impediments" per parlar si és que n'hi ha. Era el final de la crida i res més. Era convidar perquè la gent hi diga la seua, no perquè sobtats comissaris feren d'inquisidors tot trabucant la crida amb frases d'altri, aquestes sí, d'un sentit inequívoc. Mire Sr. Burguera, ni l'afecte personal que sempre li he tingut, ni la meua dignitat em permeten passar-li per alt la infàmia que vostè vol cometre en barrejar-me confusament, en actitud i intencions, amb el cabdill del populisme *blavero*. Això no li ho tolere. I espere de vostè una rectificació pública.

De la resta potser, sí, té raó i rectifique si és que algú —a banda de vostè—, de veritat ha pogut entendre que estic *au dessus de la mêlée*. Res de tot això. De tota manera, és bastant difícil explicar-li el que he anat fent tots aquests anys que vostè falta de València. Un passeig per les hemeroteques i resolt. Ara mateix, veu, algunes de les coses que ens han ocupat i preocupat els darrers anys a un bon grapat de nacionalistes i demòcrates comencen a concitar convergències esperançadores. I és precisament ara quan vostè torna amb les cançons d'ahir trepitjant el sembrat. Això, sí, la llibertat conquistada abasta fins i tot el sacrosant dret a parlar de bades. Més faltaria.

Vicent Franch i Ferrer

¿Bancaja podria ser un iceberg?

Les Caixes de Castelló i València ja no són germanes. Ara s'han convertit en un ens únic, poderós, lloable.

I això, ¿servirà per a alguna cosa més que no siga incrementar la xarxa d'oficines, el nombre d'empleats o les reserves? Els senyors que figuren al davant d'aquestes entitats són persones de cap gran i d'idees precioses. I sembla que convertir-se en la quarta entitat espanyola d'aquest estil no és la raó final de la fusió que acaben de fer.

Tenim un país poc estructurat. Tenim un marc polític que no es correspon exactament amb l'econòmic ni amb el social. Ací, a terres valencianes, i en l'any 1991 del senyor, cal que es facen tots els esforços possibles per dur a terme la integració sociològica del territori. No és un treball agradable però sí que és molt meritori, encara que possiblement donarà pocs vots en les properes eleccions, que és on els polítics posen la utopia. ¿Es, en aquest sentit, l'aparició de Bancaja un intent i un desig de crear alguna cosa que s'assemble a una corporació valenciana d'entitats bancàries, a falta d'uns bancs realment autònoms? ¿És això possible? ¿Desitjable?

No sabem si Bancaja es limitarà a fer el que ha fet fins ara; si es convertirà en algun iceberg d'un *lobby* confesat... Possiblement seria bo per tal que la presència valenciana en la taula dels senyors fora considerable i ajustada a mesura, potent.

Aquesta nova entitat, amb la quantitat de gent que viu al país, amb la renda per càpita nostra, amb la infraestructura de producció que tenim deuria ser, ens atrevim a dir, com un fill educat i de casa bona que demana el que li pertoca, amb mà fina però duríssima, duríssima.

¿Ho vol fer? ¿Ho aconseguirà? Això, lector, són figures d'un altre paner.

Aquest destí de lletres d'or el podrà dur a terme si el rerefons polític li ho permet, si les capelletes i enveges casolanes de València no ho desfan tot, si la por de les èlites governants no els ho impossibiliten.

Possiblement tot pot acabar una vegada creuat l'arc de triomf de les inauguracions. Aquest és un país de gent molt baixeta i amb mala llet.

Però si algú dels que mana vol guanyar-se el prestigi d'aquells que solament tenim la història com a recurs, seria bo que el projecte de banca pròpia tirara endavant.

Certament que a aquest convit arribaríem a l'hora baixa, capital de tançada la murada. Però la necessitat és molta, el capital considerable i sembla que les cartes poden anar ben donades.

Aquella burgesia nostra que ho intentà i que va entendre el segle, el misatge econòmic del segle, els quedaria eternament agraïda. I encara que sabem que l'autonomia econòmica és pura fal·làcia, mentida de nanos i gegants, no podem deixar de voler ser com els altres, com els poderosos de l'estat. Açò són coses aproximades, però bones de saber.

Tomás Escuder Palau